

Άγ. Α(σ)χόλιος, ο Επίσκοπος που συνετέλεσε στην εγκαθίδρυση του Χριστιανισμού

/ Το Συναξάρι της Πεντηκοστής / Συναξαριακές μορφές

Ο Αχόλιος ή Ασχόλιος ήταν γνωστός στον Μ. Βασίλειο, τον Αμβρόσιο, τον Ιννοκέντιο και στους Ιστορικούς Σωκράτη, Σωζομενό και Θεοδώρητο Κύρου. Από τα χέρια του Αχολίου δε διασώθηκε απολύτως τίποτε. Τις πληροφορίες μας για τον επίσκοπο Θεσσαλονίκης αντλούμε από τους παραπάνω Ιστορικούς, από τις επιστολές του Δαμάσου, επισκόπου Ρώμης, προς τον Αχόλιο και του Αμβροσίου προς τους Θεσσαλονικείς και τον διάδοχο του Αχολίου. Πληροφορίες αντλούμε και από τις επιστολές 154, 164 του Μ. Βασιλείου. Παλαιά νόμιζαν ορισμένοι ερευνητές ότι η επιστολή 165 του Μ. Βασιλείου είχε απευθυνθεί στον Αχόλιο, σήμερα όμως πιστεύουν ότι ο Μ. Βασίλειος την απέστειλε σε κάποιο Ιούλιο Σαρόνο, Δούκα της Σκυθίας.

Η άποψη που επικρατούσε ως σήμερα ότι ο Αχόλιος καταγόταν από την Καισάρεια της Καππαδοκίας, στηριζόταν στην 165η επιστολή του Μ. Βασιλείου. Εξάλλου ο ιστορικός Tafrafi, χρησιμοποιώντας προφανώς πορίσματα του Petit και στηριζόμενος στο γεγονός ότι ο Αχόλιος μόναζε στην Αχαΐα, συμπεραίνει ότι ο Αχόλιος καταγόταν από εκεί. Πληροφορίες για τη δράση του Αχολίου και για την είσοδό του στο μοναχικό βίο, έχουμε από τον Αμβρόσιο. Δεν αποκλείεται ο Αχόλιος να καταγόταν από την Αχαΐα, αφού ο Αμβρόσιος τον θέλει «παίδα όντα» μοναχό στην Αχαΐα. Αν οι πληροφορίες αυτές είναι ακριβείς, τότε πρέπει να δεχθούμε ότι ήδη τον τέταρτο αιώνα είχε εμφανισθεί ο μοναχισμός στην Πελοπόννησο.

Ο Αχόλιος ή Ασχόλιος υπήρξε επίσκοπος Θεσσαλονίκης περί τα μέσα του τετάρτου αιώνα. Ο θάνατός του τοποθετείται μεταξύ των ετών 383 και 384.

Ο Αχόλιος ευρισκόμενος στην Αχαΐα δεν αποκλείεται να είχε επισκεφθεί τη Θεσσαλονίκη και οπωσδήποτε πρέπει να είχε επαφές με πνευματικούς παράγοντες

της πόλεως πριν από την εκλογή του. Η εκλογή του ως επισκόπου Θεσσαλονίκης, έγινε, όπως παρατηρούν τα κείμενα, για την ειρήνευση του λαού της πόλεως και ολόκληρης της Μακεδονίας.

Η εποχή του Αχολίου ήταν ταραγμένη εξαιτίας των αιρέσεων. Οι Αρειανοί, με όλες τις αποχρώσεις τους, οι Πνευματομάχοι, οι οπαδοί του Απολιναρίου και άλλοι, μειώνουν την αγάπη και την πίστη. Ο Αχόλιος προτιμούσε τους χρόνους των διωγμών, γιατί τότε έλαμπε η πίστη των χριστιανών, ενώ λυπόταν για την ύπαρξη των αιρέσεων. Ο Αχόλιος έτρεφε θαυμασμό προς τους μάρτυρες και προς τον στύλο της ορθοδοξίας, τον Μ. Αθανάσιο.

Εκτός από τις αιρέσεις που δημιουργούσαν προβλήματα στην αυτοκρατορία, προβλήματα σοβαρά και μάλιστα οξύτατα δημιουργούσαν και οι επιδρομές των βαρβαρικών φύλων. Οι βασιλείς Γρατιανός και Θεοδόσιος πέτυχαν λαμπρές νίκες, αφού αντιμετώπισαν με επιτυχία ο μεν πρώτος τους Αλαμανούς, που παρείχαν πράγματα στη Γαλλία, ο δε δεύτερος τους Γότθους και τους Ούννους. Ιδιαίτερα αναφερόμαστε στους αγώνες κατά των Γότθων και Ούννων, διότι κατά τους αγώνες αυτούς διακρίθηκε ο Θεοδόσιος (377-382). Το Θεοδόσιο τότε παρότρυνε και ενίσχυσε ηθικά ο επίσκοπος Θεσσαλονίκης Αχόλιος. Οι βάρβαροι λαοί που λυμαινόνταν τις γύρω από τη Θεσσαλονίκη πόλεις, δεν μπόρεσαν να διατρυπήσουν με τις βολές τους τον Αχόλιο, όπως γράφει ο Αμβρόσιος.

Ο Θεοδόσιος, μετά το θριάμβό του εναντίον «των αμφί τον Ίστρον βαρβάρων», ήλθε στη Θεσσαλονίκη. Το θριαμβευτή αυτοκράτορα υποδέχθηκε ο Αχόλιος, του οποίου η επίδραση στον αυτοκράτορα για θέματα θρησκευτικά ήταν αποφασιστική.

Ο Θεοδόσιος στη Θεσσαλονίκη το 380 ασθένησε βαριά. Ο Αχόλιος ήταν κοντά του και τον ενίσχυε συνεχώς. Τέλος, τον κατήχησε και τον βάπτισε. Το έδαφος για την επιβολή της Ορθοδοξίας ήταν κατάλληλο. Ο Αχόλιος «μυσταγωγήσας τον Θεοδόσιον» συνετέλεσε στην επιβολή της Ορθοδοξίας σ' ολόκληρη την αυτοκρατορία.

Ο αυτοκράτορας εμπνεόμενος από το δόγμα της Νικαίας, όχι μόνο δήλωσε επίσημα την αφοσίωσή του στο Σύμβολο της Νίκαιας, αλλά και εξέδωσε την 28η Φεβρουαρίου του 380 το περίφημο διάταγμα (Edictum) της Θεσσαλονίκης. Με το διάταγμα του 380 καλούσε ο Θεοδόσιος τους αιρετικούς «μη μετασχείν της Αρείου δόξης». Κάθε τιμή αρμόζει στον Αχόλιο, γιατί ουσιαστικά το διάταγμα αυτό το προκάλεσε ο επίσκοπος Θεσσαλονίκης.

Στη συνέχεια ο αυτοκράτορας συνεκάλεσε τη Σύνοδο Κωνσταντινουπόλεως, τη γνωστή μας Β΄ Οικουμενική Σύνοδο. Στη Σύνοδο αυτή ο Αχόλιος αρχικά δεν έλαβε

μέρος. Μετά το θάνατο όμως του Μελετίου και την εκλογή του Γρηγορίου, ως Προέδρου, ο Αχόλιος φέρεται μεταξύ των πέντε πιο ονομαστών επισκόπων, δηλ. του Μελετίου Αντιοχείας, Τιμοθέου Αλεξανδρείας, Κυρίλλου Ιεροσολύμων και Γελασίου Καισαρείας της Παλαιστίνης.

Κατά τη διοικητική διαρρύθμιση του 324 που έκανε ο Μ. Κωνσταντίνος, το Ανατολικό Ιλλυρικό, που περιλάμβανε τις επαρχίες Μακεδονία, Θεσσαλία, Αχαΐα, Ήπειρο με τα Ιόνια νησιά, όπως επίσης και την Κρήτη, υπήχθη στο ρωμαϊκό κράτος. Πρωτεύουσες του Ανατολικού Ιλλυρικού διαδοχικώς υπήρξαν η Σκόδρα, το Σίρμιο και τέλος η Θεσσαλονίκη. Η Θεσσαλονίκη εξαιτίας της θέσης της ασκούσε επιβολή στο Ανατολικό Ιλλυρικό, που ολοκληρώθηκε κατά την εποχή του Αχολίου.

Ο τέταρτος αιώνας υποφέρει από την αίρεση του Αρείου και όλες τις παραφυάδες της. Πολλοί επίσκοποι του Ανατολικού Ιλλυρικού είχαν επαφή με τη Δύση, και φυσικά και ο Αχόλιος. Η προσωπικότητα του επισκόπου Θεσσαλονίκης Αχολίου συνετέλεσε στην ανύψωση της θέσεως του επισκόπου Θεσσαλονίκης σε θέση Βικαρίου.

Από την εποχή του Αχολίου ο επίσκοπος Θεσσαλονίκης ονομάζετο Βικάριος. Ο Ιννοκέντιος, διάδοχος του Δαμασίου, με επιστολή του προς το διάδοχο του Αχολίου, Ανύσιο χαρακτηρίζει αυτόν Βικάριο.

Ο Θεσσαλονίκης δεν έγινε Πατριάρχης, αλλά Βικάριος. Ο τίτλος του Πατριάρχου ανήκει στον Ρώμη, ο οποίος όμως ευρισκόμενος μακριά από το Ανατολικό Ιλλυρικό, δεν μπορούσε να το διευθύνει.

Η προσωπικότητα του Αχολίου υπήρξε μεγάλη. Η αρχιερατεία του στη Θεσσαλονίκη ήταν ένας σταθμός. Η Εκκλησία της Θεσσαλονίκης και ολόκληρη η Μακεδονία ήταν ενωμένη στην πίστη. Λίγες επισκοπές ήταν τόσο καλά οργανωμένες, όσο η Θεσσαλονίκη.

Ο Αμβρόσιος χαρακτηρίζει τον Αχόλιο «τείχος της Πίστεως, της Χάριτος και της Αγιότητας». Ο Μ. Βασίλειος τον αποκαλεί «φωστήρα της Εκκλησίας», και «άνθρωπον χάριτος». Ανάλογο χαρακτηρισμό του αποδίδει και ο Δάμασος.

Η Εκκλησία της Θεσσαλονίκης πρέπει να σεμνύνεται για τον επίσκοπο Αχόλιο η Ασχόλιο.

Πηγή: Το Αγιολόγιον της Θεσσαλονίκης. Α΄, Αββακούμ-Λούππος. Κέντρον Αγιολογικών μελετών Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη 1996. Έκδοση Ιεράς Μονής Αγίας Θεοδώρας. Σελ. 113-116.

<http://bit.ly/1ikNlTh>